

**Zestawienie pytań i odpowiedzi z drugiego webinarium z cyklu #SUZwPigułce z 14.04.2023 r.
Niezbędnik prawny. Co musisz wiedzieć o aspektach prawnych w usługach zdalnego uczenia
się nie będąc prawnikiem?**

**Pytanie 1. W jakim zakresie ustawa o świadczeniu usług drogą elektroniczną dotyczy szkoleń
zdalnych.**

Przede wszystkim należy oznaczyć przedsiębiorcę, który te usługi realizuje (aby nie było wątpliwości z kim kupujący ma do czynienia). Druga ważna kwestia to opisanie samych usług (na czym polegają, co wchodzi w ich skład, jak można je uruchomić i jak można je zakończyć). Jeśli transakcja zakupu usługi odbywa się bezpośrednio na stronie www, to najlepszym rozwiązaniem będzie zredagowanie regulaminu świadczenia usług drogą elektroniczną w którym to można zawrzeć wszystkie te informacje, a przede wszystkim:

- definicje,
- rodzaj i zakres świadczonych usług,
- zasady korzystania z każdej z usług,
- wymagania techniczne świadczenia usług,
- warunki zawierania i rozwiązywania umowy,
- reklamacje i procedury z tym związane,
- działania niedozwolone,
- odpowiedzialność usługodawcy,
- zasady zmian w regulaminie,
- jak usługi wpływają na przetwarzanie danych osobowych.

**Pytanie 2. Bardzo dużo tych kwestii prawnych - czy są inne wymagania dla usług zdalnych np.
na platformie, a inne jak łączymy się z trenerem przez komunikator i widzimy się na kamerze?**

Wymagania zależą od tego, co się dzieje w trakcie realizacji usługi i nie zawsze można wprost podzielić je na te charakterystyczne dla platformy e-learning i te, które występują tylko na spotkaniu online.

Na przykład, jeśli klient zaprosi nas na swoje spotkanie online, to nie przetwarzamy danych osobowych, ale jeśli to my zapraszamy uczestników, to już tak.

Z pewnością typowymi dla usług "platformowych" będą zagadnienia związane z legalnością treści, choć mogą one również dotyczyć usług z kamerą.

Należy również sprawdzić regulacje dotyczące konkretnego oprogramowania, którego chcemy używać.

Praktycznie każdy dostawca ma dedykowaną podstronę na ten temat.

Przykładowo: Zoom - <https://explore.zoom.us/pl/terms/>.

Pytanie 3. Jakim argumentem przekonać firmę zlecającą szkolenia, że umieszczanie ich logo i stopki adresowej, informacyjnej jest niewłaściwe? Umowa to dokument dwóch stron, partnerów. Tymczasem takie wstawki reklamują bezpodstawnie jedną stronę.

Z metodycznego punktu widzenia nadmierne eksponowanie logo i danych adresowych w treściach szkoleniowych po prostu przeszkadza, a niewiele daje. I takiego argumentu bym użył.

Z drugiej strony, jeśli klient płaci za szkolenie, produkcję treści, projekty graficzne i ma swoje powody, żeby wymagać umieszczenia logotypu, to jest to typowy element umowy, który może być uzgodniony między stronami.

Jest jeszcze kwestia “promowania” wykonawcy. To też kwestia umowy. W świecie cyfrowym, na rynku oprogramowania, rozwiązania typu “white label” (czyli takie, w których można ukryć ekspozycję dostawcy oprogramowania) są zwykle po prostu droższe, bo nie reklamujemy narzędzia.

Pytanie 4. Czy osoby monitorujące usługi zdalne mogą prosić o materiały szkoleniowe i czy można je udostępnić?

Na potrzeby audytu oraz monitoringu usługi, Zespół Audytowy może poprosić o potwierdzenie przekazania uczestnikom szkolenia materiałów szkoleniowych (email do uczestników) wraz z materiałami, do których podmiot nie posiada klauzul poufności (np. autorski program szkolenia, umowa z centrum akredytacyjnym usługi, autoryzowany podręcznik Microsoft itp.) w celu ich weryfikacji pod względem spełniania przez podmiot standardów SUZ-4 i SUZ-9.

Zgodnie z SUZ-4 Dostawca Usług powinien zapewniać aktualność zakresu i treści usługi zdalnego uczenia się oraz stosować praktyki zapewniające aktualność treści usługi z aktualną wiedzą w danej dziedzinie. Klient powinien korzystać z treści merytorycznych oferowanych usług odwołujących się do aktualnej wiedzy, zasad i regulacji. O materiały Zespół Audytowy może poprosić również w przypadku, gdy Podmiot nie przedstawił żadnych dokumentów potwierdzających okresową weryfikację aktualności usługi, danych potwierdzających adaptację i aktualizację usług, dokumentów wskazujących źródła wiedzy lub innych dokumentów równoważnych.

SUZ-9 natomiast wskazuje by Dostawca Usług dostosowywał materiały, multimedia i treści wspomagające proces uczenia się do celów uczenia się oraz do przyjętego modelu usługi zdalnego uczenia się. Materiały i treści wspomagające proces uczenia się Klienta mają swoje uzasadnienie w stosunku do przyjętych celów i modelu usługi.

Ponadto zgodnie z pkt. 18.3 Instrukcji wypełniania Karty Usługi Dostawca Usługi ma obowiązek wypełnić pole „Informacja o materiałach dla uczestników usługi”, w którym należy zamieścić szczegółowe informacje na temat materiałów, jakie otrzyma uczestnik podczas realizacji usługi.

W trakcie audytu weryfikacji może zostać poddany również fakt, czy materiały szkoleniowe rzeczywiście zostały przekazane uczestnikom szkolenia w formie zadeklarowanej w Karcie Usługi.

Pytanie 5. Na jak długi czas można (warto?) podpisywać klauzule o zakazie konkurencji w stosunku do firm szkoleniowych zatrudniających nas jako trenerów? W większości przypadków indywidualny trener nie ma szansy przebić się do dużych klientów. Nie stanowi on konkurencji dla zleceniodawcy. Ale jeśli nawet, to jak to się ma do wolnego rynku?

Trudno odpowiedzieć na to pytanie, choć odpowiedź częściowo padła w pytaniu. Jeśli trener nie może dotrzeć do rynku, to może się dogadywać na różne sposoby z większymi firmami, które mają dostęp do klientów. To swoboda działalności. Jeśli trener będzie miał więcej atutów w ręku, na przykład będzie wybitnym specjalistą, to pewnie firmy szkoleniowe będą skłonne do większych ustępstw w tego typu negocjacjach.

Jedno, co warto wziąć pod uwagę, to charakter tej umowy. Co dokładnie oznacza w umowie z firmą zakaz konkurencji? Jak jest uregulowana kwestia treści tworzonych przez trenera? Kto ma do nich prawa majątkowe, ewentualnie jaka jest forma licencji, na bazie której korzysta z nich firma? I tutaj warto rozważyć jakie warunki jesteście w stanie przyjąć, a jakie nie.

Pytanie 6. Czy licencja "Uznanie autorstwa-Na tych samych warunkach" (CC BY-SA) też jest taką licencją wirusową? Tzn. jeśli wykorzystam w szkoleniu online zdjęcie o takiej licencji, to oznacza, że całe szkolenie muszę udostępnić w zasadzie za darmo?

Tutaj ta licencja jest opisana dokładniej: <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode.pl>
W paragrafie 3 w pkt. b czytamy: "Licencja Twórcy Utworu Zależnego, stosowana przez Licencjobiorcę, musi być licencją Creative Commons składającą się z tych samych Elementów Licencji, odpowiadających niniejszej wersji lub późniejszej, lub Licencją Kompatybilną z BY-SA". Więc formalnie odpowiedź brzmi: tak, to licencja wirusowa. Niemniej jednak wiele osób zupełnie nie zwraca na to uwagi. Sprawa nie jest też oczywista, ponieważ może prowadzić do sytuacji absurdalnych. Parę lat temu francuski pisarz Michel Houellebecq wykorzystał w swojej powieści fragmenty trzech artykułów z Wikipedii. Teoretycznie powinien on więc całą swoją powieść udostępnić za darmo. Rozwinęła się na ten temat nawet spora dyskusja, grupa zwolenników tego typu licencji postanowiła nawet opublikować powieść Houellebecq za darmo.

Pytanie 7. Chciałabym rozpocząć szkolenia w formie zdalnej w czasie rzeczywistym. Jak jednak zapewnić ochronę danych świadcząc usługi online? Na jakie elementy zwrócić uwagę i co z ochroną wizerunku uczestnika?

Jeśli chodzi o ochronę danych osobowych, to po pierwsze wiele można zmieniać na etapie projektowania usługi. Na przykład umawiając się z klientem na warsztat online można umówić się, że klient zaprasza nas i uczestników na Teamsa lub Zooma i w ten sposób nie musimy przetwarzać ich danych.

W bardziej złożonych projektach zamkniętych (jeden klient) pewnie nie unikniemy przetwarzania danych osobowych i wtedy trzeba działać zgodnie z RODO. Na pewno przyda się świadomość naszych podwykonawców (na przykład firmy hostingowej), bo ich wskazanie jest jednym z wymogów umowy RODO.

W przypadku usług "otwartych" trzeba dobrze przygotować zgody i regulamin tak, by mieć stosowne zgody klienta dla celów RODO i ochrony wizerunku. Oczywiście trzeba być przygotowanym do spełnienia wymogów ustawy - na przykład wskazać adres email umożliwiający odbiorcom usługi składanie żądań (np. usunięcia danych i zaprzestanie ich przetwarzania).

Pytanie 8. Chciałam się jeszcze dopytać - czy np. można wykorzystać grafiki z canvy do e-booka (który sprzedajemy) - jako utwór zależny - ale nie mogę sprzedawać samych grafik z canvy, dobrze rozumiem? czy w e-booku muszę umieszczać informację, że zostały wykorzystane grafiki z canvy i np. czcionki z worda?

W większości przypadków nie trzeba nawet umieszczać tych informacji. Przedstawiciele Canva bardzo dokładnie to opisali: https://www.canva.com/pl_pl/help/licenses-copyright-legal-commercial-use/.

W każdym serwisie reguły mogą być różne, dlatego warto sprawdzać na ich stronach www. Zazwyczaj informacje na ten temat są łatwe do znalezienia.

Pytanie 9. Ważna uwaga dla szkoleniowców-trenerów - Żadna umowa cywilna nie powinna ograniczać prawa trenera do pracy po zakończeniu jego współpracy z dużym zleceniodawcą. Taki zakaz narusza art. 65 Konstytucji RP.

Rzeczywiście, zgodnie z art. 65 Konstytucji RP "Każdemu zapewnia się wolność wyboru i wykonywania zawodu oraz wyboru miejsca pracy". Niemniej jednak każda umowa oznacza zgodną wolę obu stron i każda ze stron może proponować swoje warunki na które druga strona może się zgodzić lub nie. Nie oznacza to ograniczenia wolności w zakresie wykonywania swojego zawodu. Zdarza się też czasem, że warunki umowy narzucane przez nabywcę usługi szkoleniowej są wątpliwe prawnie (np. występują klauzule abuzywne). W takiej sytuacji pozostaje nam, edukatorom, jedynie zachować zdrowy rozsądek i nie godzić się takie umowy.

Pytanie 10. Jak zabezpieczyć swoją firmę w przypadku kontroli? Jaką dokumentację warto gromadzić?

Rodzaj gromadzonej dokumentacji jest bardzo zależny od typu czy charakteru usługi.

Gdyby jednak spróbować to nieco usystematyzować to mielibyśmy następujące grupy:

- umowy (np. na realizację usług, licencyjne czy zgody dotyczące wizerunku),
- treści zapisów i regulaminów, które są częścią usługi (np. regulamin świadczenia usług, regulaminy wynikające z RODO),
- raporty systemowe (np. wygenerowane przez poszczególne platformy) zawierające najważniejsze informacje o usłudze, która została zrealizowana,
- raporty własne, które mogą służyć zebraniu w jednym dokumencie najistotniejszych informacji o danej usłudze.

Pozostałe przykłady źródeł dowodów zostały również wymienione bezpośrednio w treści SUZ – 1 i SUZ – 3, <https://serwis-uslugirozwojowe.parp.gov.pl/informacje-o-bazie-uslug-rozwojowych#regulamin>.

Odpowiedzi opracowali Sławomir Łais oraz Piotr Maczuga.